

Radovan Lučić

*Universiteit van Amsterdam, Faculteit der Geesteswetenschappen
Leerstoelgroep Slavische Taalkunde
Spuistraat 210, NL-1012 VT Amsterdam*

HRVATSKO-NIZOZEMSKI "OBOSTRANI" RJEČNIK

U članku se opisuje nastajanje rječnika koji je namijenjen kako govornicima hrvatskog, tako i govornicima nizozemskoga jezika.

Zanemarimo li nekoliko turističkih priručnika i manjih džepnih »srpskohrvatskih« rječnika, još uvijek ne postoji hrvatsko-nizozemski, odnosno nizozemsko-hrvatski rječnik. To je bio povod pokretanju projekta izrade općeg hrvatsko-nizozemskog obostranog rječnika s predviđenih 45000 natuknica. Službeni su nositelji projekta zaklada *Glagol* – osnovana s ciljem unapređenja jezične komunikacije između dvaju naroda i dviju kultura – i Slavistički odsjek Sveučilišta u Amsterdamu, koji projektu pruža praktičnu i znanstvenu potporu.

Obostranost

Dvojezični rječnici obično su sastavljani bilo za govornike polaznoga, bilo za govornike ciljnoga jezika. Pri sastavljanju rječnika za govornike ciljnoga jezika, veća se pozornost pridaje opisu natuknice. Uz nju se tada nalaze gramatički, normativni, stilistički, fonetski i (eventualno) etimološki podaci. Uz ekvivalent u prijevodu takvi se podaci zanemaruju jer su uglavnom poznati govornicima ciljnoga jezika, kojima je takav rječnik namijenjen. Takvi su rječnici produktivnog karaktera samo za govornike ciljnoga jezika, dok za govornike polaznoga jezika ispunjavaju tek receptivnu funkciju, budući da na osnovi danih podataka u rječničkome članku ne omogućuju aktivnu uporabu prijevodnih mogućnosti. *Obostrani* bi rječnik trebao osigurati mogućnost produktivnog korištenja **obje strane** rječnika, tj. trebao bi biti orijentiran kako na govornika polaznog, tako i na govornika ciljnoga jezika. Takav pristup niti je nov, niti je nepoznat u dosadašnjoj leksikografskoj praksi. *Obostranost* se obično postiže navođenjem popratnih podataka: gramatičkih i drugih odrednica iza prijevodnih ekvivalenata, rekcije i prijedložnih konstrukcija, kao i pri-

mjerima uporabe, kolokacijama, frazeologijom te korištenjem internacionalno uvriježene terminologije u metajeziku. Tu se, međutim, krije opasnost od nepreglednosti: čim više popratnih podataka stoji uz prijevod, tim je *dešifriranje* prijevoda teže. Zato zahtjevniji leksikografi uglavnom traže zlatnu sredinu između preciznosti detaljnog opisa i preglednosti, što uglavnom ide na štetu upravo *obostranosti* jer se u pravilu više pozornosti pridaje bilo polaznom, bilo ciljnome jeziku.

Struktura

Pri izradi sustava za taj rječnik izabrana su neka rješenja koja, po mom mišljenju, uz priličnu preciznost obrade relevantnih podataka omogućuju veliku mjeru *obostranosti* bez znatnije štete po preglednost. Ovdje objašnjena rješenja potkrijepljena su primjerima iz rječnika koji se nalaze u prilogu br. 1 na kraju ovoga teksta. Za označavanje odrednica i kratica koristi se latinska terminologija (objašnjena u popisu korištenih kratica), koja se upotrebljava kako u engleskom tako i u romanskim jezicima te je poznata obrazovanim korisnicima rječnika oba govorna područja. Time se, dakle, izbjegla uporaba dvojezičnih oznaka u metajeziku što olakšava snalaženje. Uobičajeno nizozemsko jezikoslovno nazivlje jest, naime, izvorno nizozemsko i donekle odudara od tradicija u susjednim europskim jezicima.

Odrednice i kratice uvijek stoje *iza* pojma na koji se odnose; odrednica u rječničkom članku *ispred* prijevoda odnosi se dakle na natuknicu, a odrednica *iza* prijevoda na sam prijevod (vidi *brijač 1*). Iza nizozemskih imenica redovito se navodi rod (o njemu ovisi uporaba člana) i množinski oblik, a za promjene glagolskih oblika izrađen je, radi uštede na prostoru, kodni sustav koji se objašnjava u posebnom prilogu (vidi prilog 2). Nastavak za određeni oblik nizozemskih pridjeva navodi se ako uzrokuje morfonološke promjene leksema (vidi *falšan, dotrajao*). Kad u nizozemskom ne postoji značenjski ekvivalent već se značenje natuknice opisuje nizanjem (polu)sinonima, pokušava se naznačiti o kojoj se značenjskoj nijansi radi (vidi *dotrajao*). Iz primjera uporabe vidljivo je u kojim se kontekstima koristi pojedini prijevodni ekvivalent. Pomoću tih podataka govorniku hrvatskog jezika omogućeno je produktivno korištenje nizozemskih oblika.

U hrvatskom su dijelu kod promjenjivih riječi navedeni i njihovi različiti oblici i naglasci kad odstupaju od očekivanih obrazaca. To su, kod imeničkih riječi, uglavnom genitivi jednine, nominativi množine i nepostojana *a* (vidi *falšan, brijač, brijeg*).

Uz glagole stoji, pored oznake prijelaznosti i glagolskoga vida, i prvo lice jednine, osim kod potpuno *očekivanih* tvorbi glagola četvrte i pete vrste (*-iti, -im* i *-ati, -am*) (vidi *brati, brijati*).

Kao natuknice su uvršteni i svi za neizvornog govornika neočekivani oblici te ih se upućuje na osnovne (vidi *bere...*, *čitaoci*).

Izgovor kako hrvatskih tako i nizozemskih glasova objašnjen je u posebnom prilogu: ukoliko izgovor kakve posuđenice odudara od tamo opisanih pravila, slijedi fonetska transkripcija (vidi **avion**).

Terminološke su odrednice iz područja botanike, kemije, medicine, zoologije i sl. popraćene latinskim nazivima ili simbolima (vidi **bakalar**, **bjelutak**). Time su otklonjeni eventualni nesporazumi prouzročeni kako realijama (endemima i varijantama) tako i terminološkom sinonimijom.

Norma

Poseban problem u obradi natuknica predstavlja normativna komponenta. Kao prvo, postavlja se pitanje u kojoj mjeri jedan opći dvojezični rječnik uopće treba biti normativan. Smatram da takav rječnik ne treba slijediti i nalagati propise, ali treba – uz prikaz činjenične situacije – nuditi i pažljivo birati relevantne opise, što će reći: za pravilnu rječničku uporabu potrebne su obavijesti o registrima, stilovima te varijantnim i sinonimnim suodnosima.

Međutim, odnos funkcionalnih stilova u hrvatskome standardnom jeziku nije jasno definiran, a ni pojam *govornog* standarda nije dovoljno razgraničen. Uzmimo kao, doduše već pomalo otrcan, primjer par *ambasada* – *veleposlanstvo*. Koji će član para biti označen i na koji način, hoće li se upućivati na drugi član ili će oba biti ravnopravno obrađena? Više-manje uvriježenu sliku o pripadnosti riječi *ambasada* razgovornomu, a riječi *veleposlanstvo* službenom stilu kviri predstavljanje službenika (ili djelatnika?) hrvatskog veleposlanstva u Den Haagu koji se na telefon najčešće javljaju riječima: »Hrvatska ambasada, izvolite!«.

Izgleda da se tu radi samo o razlici između pisanog i govorenog jezika koja je kod nas prilično velika i opterećena mnogim predrasudama.

U slučaju dubletnih afiksa prednost se daje frekventnijemu. Kriteriji za učestalost jesu pojavnice na internetu, Hrvatski nacionalni korpus (*www.hnk.ffzg.hr*) i čestotni rječnik¹. Natuknice, odrednice i uputnice u suvremenim hrvatskim rječnicima također su nezaobilazan izvor obavijesti². Shodno se tomu npr. imenice s nastavkom *-lac* upućuju na one s nastavkom *-telj* (kada između njih ne postoji značenjska razlika) (vidi **branilac**). "Novija" pravopisna rješenja nalaze se u zagradi ili se upućuju na "stara": tako se genitivi jednine imenica s nastavkom *-dac*, *-dak*, *-tac* i *-tak* navode kao *-(d)cal-(t)ca*, a u slučaju pokrivenog *r* oblici s *j* upućuju se na oblike bez *j* (vidi **bjelutak**, **brježuljak**).

¹ Milan Moguš, Maja Bratanić, Marko Tadić, *Hrvatski čestotni rječnik*, Zavod za lingvistik i Filozofskog fakulteta i Školska knjiga, Zagreb 1999.

² Vladimir Anić, *Rječnik hrvatskoga jezika*, Novi Liber, Zagreb 1998; Željko Bujas, *Veliki hrvatsko-engleski rječnik*, Globus, Zagreb 1999; Tomislav Ladan (ur.), *Osmojezični enciklopedijski rječnik*, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža«, Zagreb, I. 1989, II. 1995, III. 2000; Jure Šonje (ur.), *Rječnik hrvatskoga jezika*, Leksikografski zavod »Miroslav Krleža« i Školska knjiga, Zagreb 2000.

U rječniku se u svakom slučaju pokušavaju ne diskriminirati internacionalni i kolokvijalni izrazi te uz takve natuknice samo u zagradama (bez upućivanja) stoji domaći oblik iz pisanog standardnog jezika (vidi **avion**); sleng se, ako je moguće, prevodi slengom (vidi **brijač 2**), a tuđice se i regionalizme upućuje na standardni oblik (vidi **farmerice**, **falšan**). Pri upućivanju se navodi i osnovni prijevod kako bi se korisniku olakšalo snalaženje (vidi **bezbjedan**).

Razlog upućivanja vidljiv je iz odrednice; ako oblik s kojega se upućuje na neki drugi oblik nije obilježen, tj. ako uz njega ne stoji nikakva odrednica – ili je na isti način obilježen kao natuknica na koju ga se upućuje (vidi **falš**) – razlog je detaljniji opis oblika na koji se upućuje. U takvim slučajevima radi se o količini prijevodnih mogućnosti ili o podacima vezanim uz neku morfološku posebnost, naglasak te izgovor (vidi **emajliran**). Na isti se način postupava s izvedenim oblicima (vidi **džeparenje**), značenjskim vezama (vidi **dijuljenje**, **dvojakost**) te, radi izbjegavanja dvostrukih opisa, s natuknicama rjeđe korištenima u općem leksiku (vidi **djelidba**).

Naglasci

Pojednostavnjenim bilježenjem naglasaka omogućuje se primjena istoga sustava za oba jezika. U nizozemskom jeziku, naime, duljina vokala (a ponekad i mjesto naglasaka) ima razlikovnu funkciju te je tako važan nosilac značenja riječi što predstavlja veliku teškoću govornicima jezika sa skromnijim brojem vokala (španjolski, arapski, hrvatski...). Stoga sam smatrao potrebnim hrvatskom govorniku ukazati na mjesto naglasaka i dužinu vokala u nizozemskim prijevodima, a radi zadovoljenja obostranosti, odlučio sam isti sustav primijeniti i na hrvatske natuknice. Pritom su žrtvovana tonska obilježja naglasaka, kao i zanaglasne dužine čija je razlikovna funkcija u komunikaciji ionako prilično skromna. Kratki naglasci, odnosno vokali, označeni su crticom ispod samoglasnika, a dugi crticom iznad samoglasnika.

O naglasnoj normi dosta se piše u zadnje vrijeme; zato se pri izradi toga rječnika uzimaju u obzir mogućnosti bilježenja naglasaka sukladno govornoj praksi uzornih govornika. Te su mogućnosti uporabne norme djelomično naznačene u *Hrvatskoj gramatici* grupe autora iz Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (1997:70–73), a neke potvrde nalaze se i u novijim hrvatskim rječnicima³. Zasada se u dvosložnim i višesložnim posuđenicama s nastavcima *-ent* i *-ant* mjesto naglasaka označava na zadnjem, a u četverosložnim i višesložnima s nastavkom *-ator* na predzadnjem slogu. U posuđenicama s izvorno krajnjim naglaskom koji je očuvan u hrvatskoj govornoj praksi, kao i u dijalektizmima, mjesto se naglasaka označava na zadnjem slogu (*kukadu*,

---

³ Vladimir Anić, Ivo Goldstein, *Rječnik stranih riječi*, Novi Liber, Zagreb 1999; Jure Šonje (ur.), *Rječnik hrvatskoga jezika*.

rokoko, facol itd.). Osim toga, bilježenje govorne prakse može se provoditi i u drugim slučajevima, samo što je u tome jako teško postići ikakvu sustavnost: krajnji naglasak u nekim posuđenicama s nastavkom *-et* (*flažolet, floret*) i početni u riječima s nastavkom *-skop* (*horoskop, teleskop, stetoskop*), pomicanje novoštokavskog naglasaka na prethodni slog (*cepelin, dragocjen, centurion, bogoslovni*), ili na potonji slog (*člankonožac, bazuka, brodovlasnik*). Konačno rješenje, međutim, čeka temeljite potvrde u govornoj praksi i opsežne konzultacije sa stručnjacima.

Konačno rješenje čekaju i sve natuknice s oznakom *sl* (sleng): u tom registru promjene su osobito brze i nepredvidive, značenja se mijenjaju, proširuju i nestaju. Nakon što rječnik bude gotov mnoge će od tih natuknica zahtijevati reviziju.

Najviše zbog tih (i sličnih) nesigurnosti, dosad obrađene natuknice postavljene su na mrežu (www.glagol.nl). Takvim mrežnim (*online*) rječnikom nadam se ostvariti interakciju s korisnicima i kolegama koji će u svako doba moći uputiti prijedloge, zamjerke i komentare. Dobri savjeti nikada nisu naodmet, a reakcije korisnika zacijelo će riješiti mnoge dvojbe.

Vrijeme i novac

Projekt zasad nema financijske podrške pa tako ni plaćenih suradnika. Stoga i napreduje puževim koracima, a bude li tako i dalje, nebrojene će noći proći prije no što ugleda svjetlo dana. Zagrebačko je Otvoreno društvo (Soros) 1996. godine dodijelilo zakladi *Glagol* sredstva za pokretanje projekta. Zahvaljujući toj donaciji nabavljeni su, između ostaloga, rječnici, literatura, kompjuter i potrebni softver. Pri obradi natuknica koristi se leksikografski softver *Softlex K*. Blaževca i A. Jerasa. Dosad je, od predviđenih 45.000 natuknica, upisano skoro 9000 i stiglo se do slova G (pristupačno na internetu www.glagol.nl).

Kod hrvatskih ustanova nisu nađena potrebna sredstva. Kad je te iste, davne 1996. godine tražena subvencija kod jedine relevantne nizozemske ustanove, njeni su predstavnici odbili projekt zbudjeni nazivom koji je glasio »*Hrvatsko-nizozemski rječnik*«. Pitali su se zašto poseban, *hrvatski* rječnik, kad je oko 75% rječničkog inventara hrvatskog i srpskog standardnog jezika identično. Ako plate taj skupi projekt, što će učiniti kad im netko ponudi projekt *srpsko-nizozemskog* rječnika? Unatoč leksikografskoj argumentaciji i preporuci mnogih stručnjaka, zagrebačkoga i amsterdamskoga sveučilišta, hrvatske i nizozemske ambasade itd., pri ponovljenom je zahtjevu projekt ponovno odbijen. Uspostavljen je kontakt s dr. Jelicom Novaković-Lopušinom, autoricom *Srpskohrvatsko-nizozemskog bazičnog rečnika*. I ona je, ne znajući za naš projekt, kod iste ustanove bezuspješno tražila subvenciju za izradu opsežnog srpsko-nizozemskog rječnika. S obzirom na stav nizozemske jezične politike prema južnoslavenskoj standardnojezičnoj problematici, trenutačno se razmatraju

mogućnosti udruživanja snaga i paralelne izrade dvaju zasebnih rječnika u okviru zajedničkog projekta. Naravno, ostaje pitanje hoće li se i za tu inicijativu naći ikakvih sredstava.

Mali jezici – malo interesa – malo novca! A kako je vrijeme novac (znači i obrnuto: novac je vrijeme), iz tog tročlanog slijeda daje se zaključiti da za opisani projekt, nažalost, nema puno vremena na raspolaganju.

Prilog 1:

Primjeri

avi|on (-ōna) *m* (zrakoplov) **vliegtuig** *n* (-en) | ~om – **met** vliegtuig, **per** vliegtuig; **mlazni** ~ – **strāālvliegtuig**; **poljoprivredni** ~ (za **zaprāšivanje**) – **sproeivliegtuig**; **putnički** ~ – **verkeērs-/passagērsvliegtuig** [pasa'zi:rs...]

baka|lar (-āra) *m* **cul** (**suhi**) **stokvis** *m* (-sen); (**svježi**) **kabeljauw** *m* (-en); **zoo** **kabeljauw** *m* (-en) [*Gadus marrhua*]

bezbjedan *adj*, *srb* (→ **siguran**) **veilig**

bjelū|tak (*pl* -(t)ci) *m* (witte) **kiezelstelen** *m* (-nen); **min kwarts** *n,sg* [*SiO₂*]

brani|lac (-oca) *m* → **branitelj**

branitelj *m* **verdēdiger** *m* (-s); **jur** (**odvjetnik**) **advocālat** *m* (-ten); **mil strijder** *m* (-s), **veterā|lan** *m* (-nen) | **jur**: ~ **po službenoj dužnosti** – **toegevoegd** **verdediger**; **sp**: ~ **naslova** – **titelverdediger**

bere... *vt, praes* (**plukken**) → **brati**

brati (**berem**) *vt, i* **plukken** ^{h6b}, **oogsten** ^{h7} | ~ **cviječeljabukelgrožde** – **bloemen/appels/druiven plukken**; ~ **lovorike** – **lauweren oogsten**; **fig**: ~ **plodove** (+G) – **de vruchten plukken** (van iets)

brežulj|lak (*pl* -ci) *m* (*dem* → **brijeg**) **heuveltje** *n* (-s)

brijeg (*pl* **br(j)egovi**) *m* **berg** *m* (-en), **heuvel** *m* (-s/-en) | **kao od ~a odvaljen** – **een beer van en vent**

brježulj|lak (*pl* -ci) *m* → **brežuljak**

brij|lač (-āča) *m* **1.** (**obrtnik**) **barbēer** *m* (-s) **arch**; (**frizer**) **kapper** *m* (-s) **2.** **sl toffe vent** *m* (-en); (**šaljivčina**) **grappenmaker** *m* (-s); (**lola**) **boemelaar** *m* (-s), **lōsbol** *m* (-len); (**čudak**) **rāre vōgel** *m* (-s) **3.** **reg srb** → **britva**

brijački *adj* 1. (→ **brijač** 1) barbĕrs-, kappers- | ~ *zanat* – barbĕrsvak *n,sg* ~ *salon* – kapperssalon *m/n (-s)* 2. (→ **brijač** 2) tof (-fe)
brijlati (-em) I *vt,i* schĕren* II *vi,i* 1. *sl* (*zabaoljati se*) lol trappen ^{h6b} *vt*; (*čudno se ponašati*) rāār doen* | ~ *na (+A)* – kicken *op...* 2. *fig* (*šibati*) snijden*; (*juriti*) schĕren ^{h1a} || *vjetar brije u lice* – de windt snijdt in het gezicht ... *se vr,i* zich schĕren*

dijĕljenje *n* (→ *dijeliti*) het dĕlen *n,sg*; (*raspodjela*) verdĕling *f (-en)*; (*odjeljivanje*) splitsing, afscheiding *f (-en)*

dijĕliti *vt,i* dĕlen ^{h1a} *id.math*; (*davati*) ūit/delen ^{h1a/d}; (*razdvajati*) āflscheiden* | ~ *karte* – kaarten delen/geven; ~ *milostinju* – aalmoezen uitdelen; ~ *mišljenje* – een mening delen; ~ *pogled* – blikken werpen; ~ *pravdu* – rechtspraak uitoefenen; ~ *savjete* – (ongevraagd) advies geven; ~ *sudbinu* – hetzelfde lot ondergaan; ~ *udarce* – klappen uitdelen | ~ *okolo* – rond/delen ^{h1a/d} || *zastor dijeli sobu od kuhinje* – het gordijn scheidt de kamer van de keuken ¶ | ~ *s kim i dobro i zlo* – lief en leed met iem. delen; ~ *s kim koricu kruha* – laatste korstje brood met iem. delen; ~ *šakom i kapom* – voor Sinterklaas spelen

djelidba *f* (→ *dijeljenje*) het dĕlen *n,sg*

dotrajalo (-li) *adj* (→ *dotrajati*) gammel (-le), vervallen; (*izlizan*) verslĕten; (*iznošen*) afgedragen; (*ruševan*) bouwvallig; (*izrađen*) aftands; (*istekao*) verlōpen | ~le *cipele* – versleten schoenen; ~lo *prijateljstvo* – verwaterde vriendschap; ~la *iskaznica* – verlopen lidmaatschapbewijs; ~li *kaput* – afgedragen jas; ~li *kokošinjac* – bouwvallig kippenhok; ~li *sat* – aftands horloge

dotrajlati (-em) *vi,p* 1. (*dostati*) volstāān* 2. (*istrošiti se*) opgebruikt rāken ^{h6a}; (*odjeća*) verslĕten worden*; (*građevina*) bouwvallig worden*; vervallen* *id. fig* 3. (*isteći*) verlōpen

dvojak *adj* tweēerlei, tweēerhande

dvojakost *f* (→ *dvojak*) dupliciteit, dualiteit, tweeslachtigheid, tweevoudigheid *f,sg*

džep (*pl -ovi*) *m* zak *m (-ken)*; *fig* bĕūr|s *f/m, sg*; *mil* afgesloten gebied *n (-en)* | *med*: *paradentozni* ~ – pocket *m (-s)*; *prazan/pun* ~ – lege/volle zak; *fig*: *lense/gespekte beurs*; *stražnji* ~ – achterzak | *biti praznih ~ova* – blut zijn, kort zitten; (*biti*) *za svačiji* ~ – voor iedereen betaalbaar; *imati dubok/plitak* ~ – goed/schral bij kas zitten; *isprazniti ~ove* – zakken leegmaken; *izvrnuti ~ove* – zakken binnenstebuiten keren; *napuniti ~ove* – zijn zakken vullen; *platiti iz svog ~a* – uit eigen zak

betalen; *posegnuti (duboko) u ~* – (diep) in de beurs/zak schieten/
tasten; *poznovati kao svoj ~* – als zijn eigen broekzak kennen; *udariti
koga po ~u* – een aanval doen op iems. beurs || *ni iz ~a ni u ~* – noch
wienst, noch verlies

džepar *m* **zak**kenroller *m* (-s)

džepārac *m* **zak**geld *n,sg*

džepārenje *n* (→ *džepariti*) het **zak**kenrollen *n,sg*

džepāriti (*džeparim*) *vi,i* **zak**kenrollen *inv*

džepāroš *m*, *reg srb* → **džepar**

džepić *m* (*dem* → *džep*) **zak**je *n* (-s)

emajliran *adj* (→ *emajlrati*) geëmailēerd, emailen

emajlrati (*emajliram*) *vt, i/p* (pocakliti) emailēeren [ema'jerə] ^{h 1a/e}

falš *inv, adj, adv, reg germ* (→ *falšan*) **vals** | ~ *zubi* – valse tanden | *pjevati*
~ – vals zingen

falšan *adj, reg germ* (→ *licemjeran*) vals, gemēlen (-ne); (→ *lažan*) **nep** (-pe),
nāmaak–; (→ *pogrešan*) **fout**, verkēerd

farmerice, **farmerke** *pl, reg srb* (→ *traperice*) spijkerbroek *f/m* (-en)

Prilog 2:

Promjene u oblicima nizozemskih glagola

Za pravilnu osnovnu uporabu nizozemskih glagola neophodno je uz infinitiv poznavati i oblike za tvorbu prošlih vremena. Oni se redovito navode u nizozemskim jednojezičnim rječnicima, kao i u opširnijima dvojezičnima. To je oblik za jedninu u imperfektu te particip perfekta, koji zajedno s prezent-skim oblicima pomoćnih glagola *hebben* (imati) ili *zijn* (biti) tvori perfekt. U hrvatsko-nizozemskom dijelu rječnika radi uštede prostora i veće preglednosti pomoćni je glagol *hebben* označen slovom *h*, a pomoćni glagol *zijn* slovom *i* (= *is*, 3. lice jednine u prezentu). Promjene u oblicima pravilnih glagola svrstane su u nekoliko kategorija koje su označene brojevima (1–7) i slovima (*a–e*).

Nepравilni glagoli, njihovi različiti oblici i pripadni im pomoćni glagoli popisani su u posebnom prilogu. U rječniku su označeni asteriskom (*) iza infinitiva.

Brojevima su označene promjene u nastavcima:

nastavak u inf. nastavak u imperf. predmetak i nastavak u participu

1	-en	-de	ge-	-d
2	-v-en	-f-de	ge-	-f-d
3	-z-en	-s-de	ge-	-s-d
4	-i-ën	-ie-de	ge-	-ie-d
5	-en	-de	ge-	-ø
6	-en	-te	ge-	-t
7	-en	-te	ge-	-ø

Slovima su označene sljedeće kategorije:

- a Samoglasnik iz sloga ispred infinitivnog nastavka udvostručuje se u imperfektu i participu perfekta: *gapen, gaapte, h. gegaapt; zonnebaden, zonnebaadde, h. gezonnebaad*. Ukoliko je taj samoglasnik *e* s tremom (*ë*), on uz drugo *e* gubi tremu: *kopiëren, kopieerde, h. gekopieerd*. Iznimke su riječi u kojima se ispred *ë* pojavljuje slovo *e*. U tom slučaju u imperfektu i participu uz pridodato *e* trema ostaje: *creëren, creëerde, h. gecreëerd*.
- b jedan od dva ista suglasnika ispred infinitivnog nastavka gubi se u imperfektu i participu perfekta: *kloppen, klopte, h geklopt; likken, likte, h gelikt*; ukoliko su to suglasnici *t* ili *d*, budući da odgovaraju suglasnicima u imperfektnim nastavcima, nestaju samo u participu perfekta: *rotten, rotte, h gerot; wedden, wedde, h gewed*.
- c kod glagola s predmecima *ver-*, *her-*, *ge-*, *ont-*, *be-* te još nekim nenaglašenim predmetcima (*mis-*, *onder-*, *over-* itd.) izostaje predmetak *ge-* u participu perfekta: *verrichten, verrichtte, h verricht; bepraten, bepraatte, h bepraat*.
- d naglašeni predmetak se razdvaja od osnovnog glagola: u imperfektu stoji iza glagola i piše se odvojeno, u perfektu ispred participa i piše se zajedno: *voorstellen, stelde voor, h voorgesteld; ophalen, haalde op, h opgehaald*.
- e u participu perfekta inicijalno *e-* iz infinitiva dobiva tremu (*ë*) nakon predmetka *-ge*: *eroven, erfde, geërfd*.

Po tom sustavu u natuknici

priprēmīti (se) (*priprẽmim*) *vt, p (vr)* (zich) *vōōr|bereiden* ^{h5cld} *vt (vr)*,
preparēren ^{h1a} *vt*

glagol *voorbereiden*, *bereidde voor*, *h. voorbereid* po svom nastavku u imperfektu i participu spada u petu vrstu (*-en*, *-de*, *ge-* *-d*). Po ostalim promjenama pripada kategoriji *c* jer ne dobiva *ge-* u participu, kao i kategoriji *d* jer se naglašeni predmetak u imperfektu razdvaja od osnovnog glagola. Glagol *prepareren*, *prepareerde*, *h. geprepareerd* po nastavcima spada u prvu vrstu, a zbog udvostručenog samoglasnika pred nastavkom u imperfektu i participu nalazimo ga u kategoriji *a*.

Moguće su razne kombinacije, a ovdje će, primjera radi, biti dovoljno pokazati neke iz prve grupe:

1	-en	-de	ge- -d
<i>a</i>	<i>volg en</i>	<i>volg de</i>	<i>gelvolg d</i>
<i>a</i>	<i>hor en</i>	<i>hoor de</i>	<i>gelhoor d</i>
<i>b</i>	<i>vull en</i>	<i>vull de</i>	<i>gelvull d</i>
<i>c</i>	<i>gebeur en</i>	<i>gebeur de</i>	<i>gebeur d</i>
<i>d</i>	<i>op warm en</i>	<i>warm de op</i>	<i>op gelwarm d</i>
<i>e</i>	<i>eindig en</i>	<i>eindig de</i>	<i>geëindig d</i>
<i>a/c</i>	<i>bespel en</i>	<i>bespeel de</i>	<i>bespeel d</i>
<i>a/d</i>	<i>door bor en</i>	<i>boor de door</i>	<i>door gelboor d</i>
<i>ale</i>	<i>exister en</i>	<i>existeer de</i>	<i>geëxisteer d</i>
<i>a/c/d</i>	<i>na betal en</i>	<i>betaal de na</i>	<i>na betaal d</i>
<i>b/c</i>	<i>voorspel en</i>	<i>voorspel de</i>	<i>voorspel d</i>
<i>b/d</i>	<i>voor legg en</i>	<i>leg de voor</i>	<i>voor gelleg d</i>
<i>b/e</i>	<i>eggen</i>	<i>eg de</i>	<i>geëg d</i>
<i>b/c/d</i>	<i>na bestel en</i>	<i>bestel de na</i>	<i>na bestel d</i>

Croatian-Dutch “dual-purpose” dictionary

Summary

The aim of this paper is to present a project involving the compilation of the first Croatian-Dutch dictionary with approximately 45000 entries, containing collocations, examples of usage and phraseology.

After describing the structure and lexicographic system (with special regard to its “dual-purpose” approach, by which is meant the equal treatment of source and target languages), an explanation is given of the simplified system of accent notation used. Furthermore, some issues concerning the lexical norm will be evaluated, especially regarding the functional stratification of the Croatian standard language.

Finally, some concrete details linked to the progress of the project will be pointed out, e.g. financing, collaborators and technology, as well as the current state of the project and its possibilities of realisation.

Ključne riječi: hrvatsko-nizozemski rječnik, obostranost, rječnik na internetu, leksička norma

Key words: Croatian-Dutch dictionary, dual-purpose, online dictionary, lexical norm